

Open Huis Bijeenkomst van Zaterdag 2 oktober 1999

"Astrologie en Christendom, theorie en praktijk"

door Drs. Adriaan Sturm

Inleiding

De Christelijke Kerk - zowel katholiek als protestant, heeft altijd zeer kritisch geoordeeld over astrologie. Belangrijke redenen, waarom dit vak zo buiten vele stromingen staat. Adriaan Sturm zal historische oorzaken boven water halen en gevolgen voor (zijn) huidige praktijk. Sturm (1939) is afgestudeerd theoloog (cum laude), was 12 jaar predikant en 18 jaar full-timedocent levensbeschouwing en sinds 1980, na een opleiding bij de Stichting Arcturus in Enschede, zeer geïnteresseerd in de psychologische astrologie.

Centraal in deze lezing staat de vraag wat historisch gezien de oorzaak kan zijn geweest van de eeuwenlange spanning tussen astrologie en theologie.

1. Het is geen afwijzing van hedendaagse multiculturele ontwikkelingen in onze samenleving doch wijze zelfbeperking wanneer wij ons richten op de joods-christelijke wortels van onze Europese cultuur.

Naast de christelijke invalshoek zou evengoed de grote invloed van de Islam of het Hindoeïsme op de astrologie als onderwerp kunnen worden genomen.

2. Essentieel is het onderscheid tussen het Christendom als historisch fenomeen en de Christelijke Theologie, alsmede dat tussen de traditioneel-voorspellende Astrologie en de psychologische variant in de geest van C.G. Jung.

3. "Even wezenlijk is het onderscheid tussen het officiële kerkelijke Christendom als dogmatisch machtsinstituut en de gnostische variant die respectievelijk geslotenheid en openheid tegenover Astrologie tonen"

Spreker maakt om te beginnen onderscheid tussen dogmatische en open stromingen in zowel astrologie als theologie. De dogmatische theologie meent dat zij alles verklaren kan en tot theologische begrippen kan herleiden.

Een voorbeeld van open theologie is de Gnostische theologie.

Dogmatische astrologie is eigenlijk de eeuwenlange traditie van voorspellende astrologie, terwijl de open astrologie zijn oorsprong vindt bij Jung. Open astrologie heeft tot doel verheldering te geven en tracht de vrijheid van het individu te vergroten.

Een dialoog lijkt alleen mogelijk tussen open astrologie en open theologie.

Er is natuurlijk altijd sprake geweest van wederzijdse beïnvloeding:

4. Zelfs binnen het officiële Christendom is eerder sprake van een haat-liefde verhouding met de Astrologie: naast wantrouwen en openlijke afwijzing bestaan ook zaken als integratie van Astrologie en Theologie binnen de Universitas, tot uiting komend in veelvuldig voorkomen van astrologische symbolen in kerkelijke (bouw)kunst - Italië ! -, pauselijke hofastrologen en zelfs praktische toepassing van astrologie in de vroeglutherse tijd -Melanchton! - waaraan pas de Verlichting een einde maakte.

Het Christendom begon in de Romeinse tijd vooral als een bevrijdingstheologie en stond op gespannen voet met de astrologische praktijken die onderdeel waren van de heersende macht. Met de latere Romeinse keizers die zich tot Christendom bekeerden won het Christendom aan machtsbasis, werd het de officiële kerkleer en kreeg het dogmatische trekjes. De angst of bedreiging t.a.v. de astrologie uit de begintijd is echter nooit verdwenen.

De verhouding theologie en astrologie kan eerder als natuurlijke verwantschap dan als natuurlijke vijandschap worden gekenschetst. In de loop der eeuwen zijn ze alleen uit elkaar gegroeid.

Voorbeelden van wederzijdse beïnvloeding.

a. Het astrologisch gedachtegoed komt onmiskenbaar aan het licht bij de kerkvader Origenes (185 - 254 n.Chr.): "De sterren zelf zetten niets in werking doch geven alleen aan wat tegelijk aanwezig is.." (vgl. Jung)

b. In de kerkelijke bouwkunst zijn astrologische afbeeldingen een symbool van de werking der natuur; iets waar je dus niet tegen af hoefde te zetten.

c. Bij Melanchton, de opvolger van Luther, komen we volksgeloof en astrologie regelmatig tegen: "Astrologie is een gave van God om de menselijke aard beter te leren doorgronden". Hij beoefende astrologie en de predikanten werden in die tijd astrologisch geschoold om dit te gebruiken in hun praktijk. Dit ging door tot aan het begin van de 19e eeuw. Luther zelf heeft zich met astrologie bezig gehouden maar heeft deze ook even plotseling weer laten vallen.

5. Wezenlijker dan de kerkhistorische beduchtheid voor Astrologie als gevaar voor het leergezag over de mensen is het diepgewortelde wantrouwen dat voortkomt uit de ontstaansgeschiedenis van de Bijbel en dat nog heden ten dage veel gelovige mensen kopschuw maakt - wat overigens door populariserende vormen van zogeheten astrologie nog weer in de hand wordt gewerkt..

6. Als uitwerking van het vorige punt: het grootste deel van het Oude Testament is ontstaan tijdens de Babylonische Ballingschap (586-536 v.Chr.) in een voor de Joodse ballingen bedreigende cultuur waarin Astrologie geheel ten dienste stond van een autocratisch-goddelijk koningschap, met als symbool de Ziggurat of Tempeltoren. Hoezeer van het Joodse Godsbegrip van Bevrijding uit hierop slechts antithetisch kon worden gereageerd blijkt met name uit structuur en inhoud van het Scheppingslied (Genesis 1:1-2:4)- een soort protestsong avant-la-lettre - alsmede uit het eveneens zeer ironische verhaal van de val van de Toren van Babel (Genesis 11).

Gedurende de Babylonische ballingschap is ongeveer driekwart van de Bijbelse overlevering opgetekend en vastgelegd. Het draagt dan ook de kenmerken van deze periode in zich. Het was een periode om te overleven. De koning in Babylon was een autocratische macht die met een kleine kring ingewijden de touwtjes in handen had. Op Ziggurats (tempeltorens in de vorm van afgeplatte pyramides) werden offers voor de goden en planeten gebracht.

De Joodse traditie was voortgekomen uit de bevrijding van Egypte en in wezen veel democratischer dan de Babylonische. Geen wonder dus dat sterren en planeten werden geassocieerd met de vijand. En dat dat ook zo werd vastgelegd, getuige de volgende omschrijving van de vierde dag uit het scheppingsverhaal. Scheppen betekent eigenlijk de chaos ordenen tot kosmos.

dag 1 licht en duister; en op dag 4 de schepselen daarin: zon en maan
dag 2 water en lucht; en op dag 5 de schepselen daarin: vissen en vogels
dag 3 water en land; en op dag 6 de schepselen daarin: dieren

Eerst is er sprake van de "grote en de kleine lampen (lichten)", een omschrijving waardoor de godennamen Zon en Maan bewust werden vermeden, en ook de sterren". Dit "en ook" is kenmerkend voor het uitbannen van de associatie met de gebruiken van de Babylonische vijand. Niet de mensen moeten de hemelgoden dienen, maar de sterren dienen de mensen om de tijd in te delen etc.

7. In het geheel van de bijbelse boodschap is echter een kosmische theologie zichtbaar die de sterren niet als (af)goden maar als goddelijke instrumenten waardeert: o.a. Psalm 19, 74, 148, het boek Job, de Magiërs, de Openbaring !

Conclusies

- a. De tegenstanders van Astrologie zijn Kerkelijk Leergezag en Verlichting. (Er is nog een onvermoede overeenkomst tussen astrologie en theologie: beiden werden niet als wetenschap gezien door vooral de sceptische stroming binnen de gevestigde wetenschap).
- b. Niet de oorspronkelijke, bevrijdende Bijbelse Theologie staat op gespannen voet met bevrijdende Astrologiebeoefening maar verslavende vormen van beide sluiten elkaar uit.

Predikant Sturm ziet astrologie als gave Gods

Sommige collega-dominees waarschuwen en wantrouwen Adriaan Sturm, omdat hij pastoraal werk doet met astrologie. Maar andere predikanten laten een horoscoop door mij maken, verzekert de zestigjarige Zwolse hervormd predikant in ruste.

Door Wiebe van der Hout

EEN RADIO-UITZENDING BRACHT predikant en godsdienstdocent Adriaan Sturm in 1980 in aanraking met de wetenschap van de planeten. Hij zag hierin een zoveelste randgebied van de theologie dat hem interesseerde. Eerder verdiepte de Zwollenaar zich al in de kerkmuziek en in de pastorale psychologie.

„Achteraf heb ik in mijn eigen horoscoop kunnen reconstrueren waarom ik op dat moment in de astrologie geïnteresseerd raakte. Op dat moment stond Uranus op een heel belangrijk punt voor mij. Die planeet staat symbool voor een grote ontvankelijkheid voor verandering en vernieuwing. Geen toeval dus. Ik geloof nu nog minder in toeval dan toen ik nog als predikant werkzaam was.”

Adriaan Sturm stond in drie gemeentes, waaronder van 1969 tot 1972 eind jaren zestig en in het Friese Nijland, en werkte op drie scholen als godsdienstdocent. Sinds hij vervroegd uit het onderwijs trad, wendt een groeiend aantal mensen zich tot hem voor pastoraal-astrologische adviezen.

De Zwollenaar studeerde in Enschede twee jaar astrologie bij één van de vijf destijds erkende Nederlandse instellingen. Hij houdt zich verre van toekomst voorspellen en damesbladenhoroscopen. „Voor 90 procent is astrologie een vorm van psychologische hulpverlening. In mijn studie kwam ik dezelfde namen tegen die ik eerder als predikant ook in mijn pastoraal-psychologische doctoraalstudie in Groningen tegenkwam: Freud en Jung.

Een feest van herkenning.”

Sturm hield zijn uit de hand lopende hobby aanvankelijk zoveel mogelijk voor zichzelf. Hij wilde er zijn werk als godsdienstleraar niet mee bemoeilijken. „Ik was niet bang of zo, maar wilde gewoon zorgvuldig zijn. De meeste

mensen denken namelijk bij het woord astrologie automatisch aan commerciële rommel, die de naam horoscoop of astrologie niet waard is.”

De hervormde emeritus-predikant vindt dat theologie en astrologie uitstekend te combineren zijn. Maar niet voor wie een

dogmatische en gesloten theologie aanhangt. „Dan is astrologie vreemd en bedreigend.”

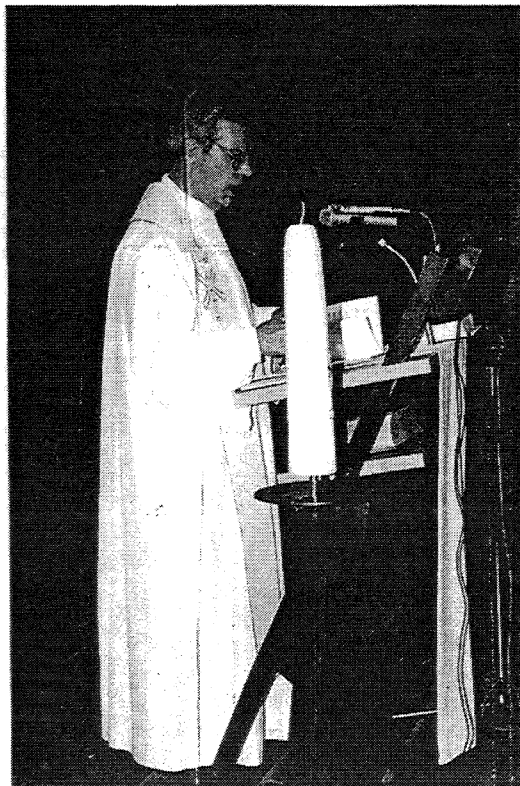
Astrologie past volgens hem goed in een open theologie met oog voor de kosmische aspecten van christelijk geloof: de symboliek in het bijbelboek Openbaring, de magiërs uit het Oosten die de ster volgden naar Jezus, de kunst en de liturgie. Sturm spreekt van „de niet-verslavende vorm, die inzicht geeft in de blauwdruk van je geboorte”. Aan de hand van nauwkeurige geboortegegevens kan hij aflezen wat de sterke en zwakke punten van een mens zijn.

„Van huis uit ben ik streng gereformeerd. Ik spreek en versta de oude tale Kanaans en kan als hulpverlener ook de kwalijke rol van geloof in het verleden van mensen goed thuisbrengen. Laatst heb ik vooraf aan een lezing blind de horoscoop van iemand uit de zaal gemaakt. Achteraf bleek het Aleid Schilder te zijn, die nogal wat problemen heeft gehad met haar kerkelijke komaf. Zij was sprakeloos over hoe raak ik haar typeerde. Wij hebben er later ook nog contact over gehad.”

Sturm adviseert veel mensen op kruispunten in hun leven. Astrologie is volgens hem goed bruikbaar als ondersteuning bij de opvoeding van kinderen, bij studie- en beroepskeuze, relatieproblemen en voor het aangeven van goede tijdsbesteding voor wie 'het zwarte gat' van uit of pensionering induiken.

In strijd met het geloof is astrologie volgens Sturm beslist niet. „Net zo min als het raadplegen van een dokter of je laten opereren dat is. Als astrologie dienstbaar wordt gebruikt, is het een gave Gods. Bijbelteksten waarin negatief wordt geoordeeld over het bezig zijn met de sterren betreffen voorspellend misbruik in bijvoorbeeld Babel, waar het onderdeel was van de alomvattende cultus van het goddelijk koningschap. Dat is heidens. Wat ik doe zeker niet.”

Hij vertelt dinsdag over de combinatie van theologie en astrologie in het dorpshuis van Kraggenburg, Noordermeent 6.

Adriaan Sturm, hier als voorganger bij een huwelijksdienst in de Utrechtse Domkerk, kan theologie en astrologie verenigen.